

مبادلات بازرگانی در بازارچه های مرزی و نقش آن در توسعه شهری (مطالعه موردی بازارچه مرزی بیله سوار)

خدیجه محمدی بارزبیلی^۱، حسین پیشگر^۲

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی موسسه آموزش عالی نوین اردبیل^۱
کارشناس بازرگانی^۲

Khadijehmohammadi1370@novinardebil.ac.ir

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی نقش مبادلات بازرگانی در بازارچه های مرزی و نقش آن در توسعه شهری؛ نمونه موردی بازارچه مرزی شهر بیله سوار صورت گرفته است. از ابزار پرسشنامه محقق ساخته برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه بازاریان شاغل در بازارچه مرزی شهرستان بیله سوار تشکیل می دادند که تعداد نمونه ما بر اساس فرمول کوکران ۱۵۳ نفر به دست آمد که در نهایت ۱۳۹ پرسشنامه قابل تحلیل برگشت داده شد. در این تحقیق برای بیان توصیفی داده ها و تجزیه و تحلیل داده ها از روش آمار توصیفی از قبیل (جدول، فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد) بهره گیری شد. در بخش آمار استنباطی برای فرض نرمال بودن توزیع داده ها ابتدا از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف و در قسمت آزمون فرضیه ها از آزمون t یک نمونه ای و نیز رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج این تحقیق نشان می دهد که ساماندهی مبادلات بازرگانی می تواند بر توسعه توسعه شهری تحولات شهری شهروندان تاثیر داشته باشد.

کلمات کلیدی

مبادلات بازرگانی، بازارچه مرزی، وضعیت اقتصادی، توسعه شهری

مقدمه

از گذشته های دور مناطق مرزنشین به دلیل ناتوانی های بالقوه، جزء مناطق منزوی و محروم به حساب می رفت. بنابراین شهرهای واقع در این مناطق بسیار محدود و از توسعه ی پایینی برخوردارند. اما با جهانی شدن صنعت، تجارت، امور مالی و تغییرات در نظام بین المللی، تفکرات ژئواستراتژیک به سوی باورهای جغرافیای اقتصادی مرزها معطوف شد. به گونه های که تحولات در کارکردهای مرز و نگرش به آن، به عنوان یک فرصت اقتصادی از سوی نظامهای سیاسی حاکم، موجب افزایش جمعیت در مناطق مرزی شده و شرایط جدیدی را رقم زده است. این شرایط جدید، مرکز را وادار به تجدیدنظر در روابط خود با پیرامون کرده است (پنا^۱، ۲۰۰۸).

شهر به عنوان مهم ترین سکونتگاه بشری در حال حاضر صحنه رویدادها و فعالیت های مختلفی است که تمامی آن ها عامل اصلی توسعه و تحول شهرها هستند. امروزه شهر محل بروز و ظهور فعالیت های مختلفی است که از جمله این فعالیت ها میتوان به فعالیت های تجاری، اجتماعی و غیره اشاره کرد. این فعالیت ها میتوانند زمینه به وجود آمدن فضاها و مکان های مرتبط را نیز به وجود آورند. شهر، امروز هم زمان با بزرگ شدن و توسعه، پیچیده تر میشود و تحت تأثیر عوامل مختلف انسانی و طبیعی قرار میگیرد. بنابراین شهر به مکانی پویاتر از گذشته تبدیل شده که مدام تحت تأثیر متغیرهای مختلف تغییر و تحول مییابد. گاهی این تغییر شهر را به نواحی متمایز و متفاوت از همدیگر تبدیل می کند که هر کدام خصوصیات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خاصی دارند. به خصوص شهرهایی که از لحاظ اقتصادی پویاتر بوده و مکانی برای یافتن فرصت های شغلی هستند به جهت مهاجرت خیل زیادی از نیروی جویای کار و از طرف دیگر به جهت افزایش درآمدهای مردم شهر، بیشتر از سایر شهرها در معرض تحولات درونی هستند (حاجی نژاد و احمدی، ۱۳۹۰).

گسترش بازارها منجر به رشد مراکز اقتصادی جدید در شهرهای مناطق مرزی می گردد، که البته از دیدگاه جغرافیای اقتصادی جدید، اگر مناطق مرزی جذابیت کامل را از طریق یکپارچگی و همکاری های بین مرزی به دست آورند، قدرت سایر بخش های تولیدی ممکن است کاهش یافته و مراکز توده سازی جدیدی در کنار مرزها جهت بهر هبرداری از آثار بخش ذخیره و تقاضای بین مرزی شکل گیرد. همچنین ممکن است مراکز قدیمی صنعتی فعالیت های اقتصادی خود را در اثر دسترسی پرهزینه به بازارهای خارجی از دست بدهند (نیوبه^۲، ۲۰۰۶).

توسعه و رفاه و امنیت در مناطق مرزی لازم و ملزوم یکدیگر است. همچنین، شدت عدم تعادل منطقه ای میان مناطق مرزی و مناطق داخلی کشور بر توسعه ملی تأثیرگذار است. به عبارت دیگر، توسعه نیافتگی در مناطق مرزی که منجر به ناامنی می شود، اثرات خود را بر توسعه نیافتگی و ناامنی در کل کشور نیز در بلند مدت و حتی میان مدت می گذارد که توجه ویژه به آمایش مناطق مرزی نیز می تواند در کاهش این موانع موثر بوده و با ارائه یک نوع برنامه ریزی راهبردی، توسعه یکپارچه و پایدار ملی را تحقق بخشد (کامران وشعاع برآبادی، ۱۳۸۹). با بررسی اجمالی مناطق مرزی به ویژه نواحی توسعه نیافته مرزی در مقایسه با مناطق دیگر کشور می توان به معیارهای عمده ای از جمله موقعیت جغرافیایی مناطق مرزی، دوری از قطب های صنعتی-اقتصادی و توسعه نیافتگی در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دست یافت. ناتوانی های بالقوه طبیعی و اقتصادی برخی از این مناطق، خصوصاً در زمینه های کشاورزی، صنعت، مهاجرت، تفاوت ها و عدم تعادل های منطقه ای و فضایی بین مناطق مرکزی و مرزی به دولت های وقت این امکان را داد که در خصوص محرومیت زدایی، ایجاد اشتغال، نگه داشت جمعیت، ممانعت از تخلیه مناطق مرزی و وقوع قاچاق، تمهیداتی را در مبادلات بازرگانی نواحی مرزی ایجاد کنند (احمدی پور و همکاران، ۱۳۸۷). در مجموع، اقتصاد مناطق مرزی می تواند نقشی اساسی در ترقی و پیشرفت توسعه اقتصادی نواحی مرزی، بهبود استانداردهای زندگی مردم، کاهش فقر، توزیع مناسب درآمد، ایجاد روابط دوستی و آشنایی بیشتر، تسریع همکاری های بیشتر بین نواحی مرزی داشته باشند (چاندوویت^۳، ۲۰۰۴). کشورهایی که دارای سطح بالایی از آزادی در تجارت

¹ Pena,

² Niebuhe

³-Chandoevrit

هستند معمولاً ثروتمندتر از سایر کشورها هستند، بنابراین ارتباط مستقیمی بین فقر و تجارت وجود دارد تجارت می تواند فقر را شناسایی، نابرابری ها را کاهش و آزادی را به میزان بسیار زیادی افزایش دهد (فانگافانگ^۱، ۲۰۰۷).

بنابراین، توسعه اقتصادی مناطق مرزی و افزایش رفاه و درآمد اقتصادی مرزنشینان از طریق فعالیت های سالم اقتصادی، با حمایت و سرمایه گذاری دولت ها بر کارکرد امنیتی مرز تاثیر مثبت دارد. از سویی دیگر، افزایش فعالیت های اقتصادی سالم و سرمایه گذاری دولتها در مناطق مرزی، مشروط به عدم اختلاف فاحش اقتصادی در دو سوی مرز، نیز می تواند بر کارکرد ارتباطی مرز تاثیر مثبت داشته باشد (زرقانی، ۱۳۸۶). از این رو یکی از این برنامه ها، پویا کردن اقتصاد شهرهای مرزی است که به عنوان یک شاخص اصلی در برقراری ارتباط بین کشورهای همسایه و نیز بهبود امرار معاش مردم مرزنشین به شمار می رود. بدین معنی که از این طریق مردم ساکن شهرهای مرزی کشورهای همسایه می توانند در کنار هم و با هم از فرصت ها و منابع مشترک استفاده نمایند و این امر می تواند منجر به دوستی و تفاهم طرفین، امنیت و رونق اقتصادی و توسعه، ایجاد فرصت های شغلی و شکل گیری یک نوع مزیت نسبی در مناطق مرزی گردد (چاندوویت، ۲۰۰۴).

اقتصاد نواحی مرزی شاخص اصلی در برقراری ارتباط بین کشورهای همسایه و نیز امرار معاش مردم مرزنشین است و از این طریق مردم ساکن در نواحی مرزی کشورهای همسایه می توانند در کنار هم و با هم از فرصت ها و منابع مشترک استفاده کنند و این امر می تواند منجر به دوستی و تفاهم طرفین، امنیت و رونق اقتصادی و توسعه، ایجاد فرصت های شغلی و شکل گیری یک نوع مزیت نسبی در مناطق مرزی شود. یکی از گام ها و روشهای مؤثر جهت تامین امنیت پایدار، تثبیت و ماندگاری جمعیت و ایجاد اشتغال در مناطق مرزی، ایجاد بازارچه های مرزی (تجارت مرزی) در انواع مختلف است (امینی نژاد و بوچانی، ۱۳۸۳). امروزه توجه به بازارچه های مرزی میتواند ضمن تأمین سطح قابل توجهی از نیاز مردم مرز نشین از طریق مبادلات مرزی، به قانونی نمودن آمد و رفت ها و تهاترها، تثبیت و پایدار نمودن امنیت در مناطق مرزی، کاهش و فروکش کردن مبادله قاچاق کالا، رشد و تقویت معیشت مرزنشینان و توسعه اقتصادی این مناطق کمک نمایند. با علم به این موضوع که بین ایجاد بازارچه و اثرات اقتصادی آن از جمله افزایش اشتغال، کاهش فقر، افزایش درآمد و کاهش تمایل مهاجرت ساکنان مناطق مرزی به جاهای دیگر رابطه معناداری وجود دارد.

رشد و رونق فعالیت های تجاری و بازرگانی در مرزها یا مناطق مرزی تاثیرات مثبت و بسزایی در توسعه ی شهرهای مرزی گذاشت. به طوری شهرهای بزرگ و کوچک واقع در مناطق مرزی، هدف اصلی تاثیرات مرزی هستند. آن ها، نه تنها، موتورهای توسعه ی اقتصادی هستند، بلکه، مراکز نوآور پهای فرهنگی، تحولات اجتماعی و تغییرات سیاسی میباشند (کونخ و مارستون^۲، ۱۹۹۸).

در این راستا منطقه مورد مطالعه این تحقیق شهر بیله سوار و بازارچه مرزی آن است، که در شمال استان اردبیل و هم مرز با کشور آذربایجان قرار گرفته است. شهرستان بیله سوار به دلیل هم مرز بودن با کشور آذربایجان و نزدیکی به منطقه قفقاز دروازه اروپا محسوب می شود و یکی از مناسبترین و مطمئن ترین مناطق برای توسعه فعالیت های اقتصادی است. ولی مشکلاتی از قبیل عدم سرمایه گذاری دولت ها در طرح های صنعتی کوچک و اشتغالزا، انزوای جغرافیایی منطقه نسبت به مراکز فعالیت و تولیدی کشور، وجود موانع و محدودیتهای طبیعی، نامساعد بودن راههای مواصلاتی و ارتباطات جاده ای و ... اقتصاد منطقه را تضعیف کرده است. قبل از تاسیس بازارچه مرزی این شهرستان با مشکلات عدیده ای همچون بیکاری، قاچاق کالا و مهاجرت رو به رو بود و با ایجاد بازارچه به نظر می رسد قسمتی از مشکلات شان حل شده و یا در حال کاهش است از این رو این تحقیق به دنبال این سوالات است که آیا با تاسیس بازارچه مرزی بیله سوار در توسعه اقتصادی این شهر تاثیر مثبتی رخ داده است؟ و ارزیابی و تحلیل توسعه ای مبادلات بازرگانی بازارچه بیله سوار (اقتصادی - اجتماعی و امکانات زیربنایی) بر شهر بیله سوار به چه صورت می باشد؟

^۱-Phangaphanga

^۲- Knox&Marston,

ادبیات پژوهش

با مروری بر پیشینه تحقیقات انجام شده نشان می دهد که امنیت و توسعه در مناطق مرزی با ضریب همبستگی بالا دارای رابطه ای مستقیم و دو سویه با یکدیگر هستند. به عبارت دیگر، توسعه و امنیت، تاثیرات متقابلی در مناطق مرزی بر هم دارند. به گونه ای که هر اقدامی در فرایند تحقق توسعه، تاثیرات مستقیمی بر فرایند تحقق امنیت می گذارد و بالعکس. به این ترتیب مناطق دارای شاخص های بالای توسعه از ضرایب امنیتی بالاتری نسبت به مناطق توسعه نیافت هتر برخوردارند (عندلیب، ۱۳۸۰).

کاک الهی (۱۳۹۵) در تحقیق خود نشان داد که بر این اساس در منطقه مورد مطالعه که ویژگی های جغرافیای سیاسی آن بر نوع مبادلات مرزی تأثیر گذار بوده است؛ اثرات توسعه ای مبادلات مرزی غیر رسمی بیشتر از مبادلات مرزی رسمی (بازارچه های مرزی)، بوده است. به عبارتی بازارچه های مرزی استان کردستان در تحقق اهداف ایجادشان یعنی توسعه مناطق مرزی و توانمندسازی مرزنشینان چندان موفق نبوده اند.

سعیدی و رضانی (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند که تعاملات مرزی در ناحیه مرزی بانه نه تنها به جریان های مختلف افراد، سرمایه، کالاها، اطلاعات و نوآوری دامن زده است، بلکه به دگرگونی بافت سکونت گاه ها، از جمله تغییر در ساخت مسکن و فضاهای مسکونی از یک سو و تحول در فرصت های اشتغال و کسب درآمد بیشتر و نهایتا رفتار اجتماعی - اقتصادی مرزنشینان منجر شده است.

ظهران (۱۳۹۴) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که، بر اساس آزمون کروسکال والیس در دوره قبل از تاسیس بازارچه مرزی بیشترین تفاوت و اختلاف بین محلات در بعد اقتصادی با میزان کای اسکوتر بوده است که در سطح محلات دارای بیشترین تفاوت با سایر محلات می باشند. در دوره بعد از تاسیس بازارچه مرزی بیشترین تفاوت بین محلات در بعد اقتصادی می باشد که با میزان کای اسکوتر و سطح معناداری بیشترین میزان تفاوت بین محلات را نسبت به سایر ابعاد مورد بررسی به دست آورده است. مرادی (۱۳۹۴) که نتایج حاصل از آزمون t نشان داد که میزان درآمد و امنیت روستاییان افزایش و مهاجرت از روستا کاهش یافته است اما بازارچه ها بر متغیرهای اشتغال، کیفیت زندگی و سرمایه گذاری روستاییان بی تأثیر بوده است. همچنین نتایج تحلیل عاملی نشان داد که در بعد اقتصادی عامل اقتصادی-درآمدی (۹۳۹/۱۹ درصد)، در بعد اجتماعی عامل بهبود خدمات (۲۳/۳۳۳) و در بعد امنیتی عامل امنیت (۳۱/۲۵۸ درصد) بیشترین واریانس ها را در هر بعد تبیین کردند.

برزوسکو سрмаک^۱ (۲۰۰۷) که به بررسی تأثیر کارکرد مرزها بر توسعه و تحول شهرهای مرزی می پردازد، بیان می کند که مرزهای باز اثرات مثبتی بر توسعه شهرهای مرزی در ابعاد مختلف برجای می گذارد. به نظر وی، مرزهای باز برای شهرها و حتی شهرهای غیرمرزی نیز شانس توسعه ایجاد می کند.

مورشید و همکاران^۲ (۲۰۰۵) در این تحقیق ۴ جنبه در ارتباط با اقتصاد مرزی در کامبوج مورد توجه قرار گرفته است. این چهار جنبه عبارتند از: تمام رژیم های حقوقی و سیاست های آزادسازی تجارت کامبوج، موضوعات سیاسی یا استراتژی های توسعه، جریان توافق نامه های تجارت نواحی مرزی، اثرات فقر اقتصادهای نواحی مرزی بر سطوح محلی. نتایج تحقیق نشان می دهد، ریسک سرمایه گذاری علیرغم افزایش رقابتهای بازاری و نیز هزینه های رسمی و غیررسمی ترخیص کالا مخصوصا برای تجارت های کوچک افزایش یافته است.

لی پائوپه^۳ و همکارانش (۲۰۰۴) به بررسی اثرات اقتصادی-اجتماعی تجارت مرزی و تأثیر آن در افزایش استانداردهای سطح زندگی مردم در سه ایالت کشور لائوس می پردازند. نتایج تحقیق نشان می دهد، تجارت مرزی در افزایش تنوع و کیفیت کالا، ایجاد اشتغال به طور کلی افزایش استانداردهای زندگی این ایالت های سه گانه موثر بوده است.

^۱ - Brzosko-Sermak

^۲ - Murshid & Tuot Sokphally

^۳ - Lee buapao

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه کلی

بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی بيله سوار و فرایندهای توسعه‌ای (اقتصادی- اجتماعی وامکانات زیربنایی) شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.

فرضیه‌های جزئی

- ۱- بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بيله سوار رابطه دارد.
- ۲- بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.
- ۳- بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و توسعه اقتصادی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.
- ۴- بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و امکانات زیربنایی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی - همبستگی می‌باشد و هدف آن تعیین رابطه مبادلات بازرگانی در بازارچه مرزی با فرایندهای تحولات شهری است. لذا از لحاظ روش گردآوری اطلاعات روش تحقیق مورد نظر میدانی و به وسیله پرسشنامه خواهد بود. جامعه آماری جامعه‌ای است که قصد تعمیم نتایج به آن را داریم که در این پژوهش بازارچه مرزی شهر بيله سوار است و از آنجا که پژوهش و مطالعه به صورت موردی است نمونه پژوهش ۱۵۳ نفر از بازاریان فعال در بازارچه مرزی و مسئولین شهر بيله سوار است. با استفاده از فرمول کوکران تعداد نمونه‌ها ۱۵۳ نفر بدست آمده که تقریباً برابر حجم نمونه جدول مورگان می‌باشد و روش نمونه‌گیری نیز نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شده است. مهمترین روشهای گردآوری اطلاعات در این تحقیق بدین شرح است: سئوال‌های (گویه‌ها) پرسشنامه‌ها: این بخش از پرسشنامه‌ها شامل ۲ قسمت است: الف) سئوال‌ات عمومی: در سئوال‌ات عمومی سعی شده است که اطلاعات کلی و جمعیت شناختی در رابطه با پاسخ‌دهندگان جمع‌آوری گردد این بخش شامل ۴ سئوال می‌باشد. ب) سئوال‌ات تخصصی: در طراحی این قسمت سعی گردیده است که پرسشنامه‌ها تا حد ممکن کوتاه بوده و به آسانی قابل فهم باشد، و از ارائه سئوال‌های منفی پرهیز شود. برای طراحی این بخش از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده گردیده است که یکی از رایج‌ترین مقیاسهای اندازه‌گیری به شمار می‌رود. شکل کلی و امتیاز بندی این طیف لیکرت مورد استفاده در این تحقیق به صورت ذیل می‌باشد:

جدول ۱. امتیاز بندی سئوال‌ات پرسشنامه

شکل کلی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
امتیاز بندی	۱	۲	۳	۴	۵

برای این منظور براساس متغیرهای مورد بررسی ۲۳ سوال پنج گزینه‌ای تدوین شده است که در جدول ذیل تقسیم‌بندی سئوال‌ات براساس متغیرها ارائه گردیده است. در این تحقیق برای بیان توصیفی داده‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی از قبیل (جدول، فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد) بهره‌گیری شد. در بخش آمار استنباطی برای فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها ابتدا از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف و در قسمت آزمون فرضیه‌ها از آزمون t یک نمونه‌ای و نیز رگرسیون گام به گام استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

پس از آنکه مقیاس مورد استفاده تأیید گردید از داده‌های گردآوری شده با استفاده از آزمون t تک نمونه برای پاسخ به فرضیه نخست پژوهش استفاده شده است. چون از مقیاس لیکرت پنج درجه استفاده شده است بنابراین بیان آماری فرضیه‌های تحقیق به صورت زیر خواهد بود:

$$H_0 : \mu \leq 3$$

$$H_1 : \mu > 3$$

این آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ صورت گرفته است بنابراین سطح خطا ۰/۰۵ است به عبارت دیگر سطح خطا $\alpha = 5\%$ است. لذا چنانچه مقدار آماره آزمون (مقدار معناداری^۱ یا همان P-Value) از سطح خطا کوچکتر باشد، فرض صفر رد خواهد شد و ادعای آزمون یعنی فرضیه پژوهشی مربوط تأیید خواهد شد. در غیر اینصورت دلیلی برای رد فرض صفر نخواهد بود.

آزمون استنباطی تحقیق

در این قسمت با استفاده از آزمون تحلیل واریانس به بررسی آماره‌های استنباطی مورد نظر در تحقیق پرداخته شده است. ابتدا سوالات تحقیق مطرح و سپس با استفاده از آزمونهای استنباطی به آنها پاسخ داده شده است. فرضیه کلی:

بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی بیله سوار و فرایندهای توسعه‌ای (اقتصادی-اجتماعی و امکانات زیربنایی) شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.

فرض محقق: بین مبادلات بازرگانی بازارچه بیله سوار و فرایندهای توسعه‌ای شهر بیله سوار رابطه وجود دارد
فرض صفر: بین مبادلات بازرگانی بازارچه بیله سوار و فرایندهای توسعه‌ای شهر بیله سوار رابطه وجود ندارد
براساس نتایج مندرج در جدول ۲-۲ مقدار معناداری ۰/۰۰۰ بدست آمده است که کوچکتر از سطح خطا (۰/۰۵) محاسبه شده است. بنابراین موارد فرض صفر رد می‌شود. همچنین حد بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و با عنایت به اینکه مقدار میانگین عددی بزرگتر ۳ بدست آمده است همچنین مقدار آماره T برابر با ۱۱/۱۸۸ است که از ۱/۹۶ بزرگتر است و در ناحیه بحرانی آزمون قرار ندارد و به بیان دیگر اختلاف میانگین از عدد ۳ معنی دار می‌باشد بنابراین ادعای پژوهش تأیید می‌شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت بین مبادلات بازرگانی بازارچه بیله سوار و فرایندهای توسعه‌ای شهر بیله سوار رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۲. نتایج آزمون t تک نمونه فرایندهای اثرات توسعه‌ای

فرضیه‌های پژوهش	مقدار t	میانگین	مقدار معناداری
رابطه بین مبادلات بازرگانی بازارچه بیله سوار و فرایندهای اثرات توسعه‌ای	۱۱/۱۸۸	۳/۶۲۹	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه فرعی اول

بین مبادلات مرزی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بیله سوار رابطه دارد.
فرض محقق: بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بیله سوار رابطه دارد.

فرض صفر: فرض محقق: بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بیله سوار رابطه ندارد.

براساس نتایج مندرج در جدول ۴-۴ مقدار معناداری ۰/۰۰۰ بدست آمده است که کوچکتر از سطح خطا (۰/۰۵) محاسبه شده است. بنابراین موارد فرض صفر رد می‌شود. همچنین حد بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و با

^۱ Significant

عنایت به اینکه مقدار میانگین عددی بزرگتر ۳ بدست آمده است همچنین مقدار آماره T برابر با ۸/۲۳۴ است که از ۱/۹۶ بزرگتر است و در ناحیه بحرانی آزمون قرار ندارد و به بیان دیگر اختلاف میانگین از عدد ۳ معنی دار می باشد بنابراین ادعای پژوهش تأیید می شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بيله سوار رابطه دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون t تک نمونه ای تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی

فرضیه های پژوهش	مقدار t	میانگین	مقدار معناداری
رابطه بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی	۸/۲۳۴	۳/۵۳۵	۰/۰۰۰
شهر بيله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی			

آزمون فرضیه دوم

بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد. فرض محقق: بین مبادلات بازرگانی بازارچه شهر بيله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد. فرض صفر: بین مبادلات بازرگانی بازارچه شهر بيله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بيله سوار رابطه وجود ندارد. براساس نتایج مندرج در جدول ۵-۵ مقدار معناداری ۰/۰۰۰ بدست آمده است که کوچکتر از سطح خطا (۰/۰۵) محاسبه شده است. بنابراین موارد فرض صفر رد می شود. همچنین حد بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و با عنایت به اینکه مقدار میانگین عددی بزرگتر ۳ بدست آمده است همچنین مقدار آماره T برابر با ۱۰/۴۵۶ است که از ۱/۹۶ بزرگتر است و در ناحیه بحرانی آزمون قرار ندارد و به بیان دیگر اختلاف میانگین از عدد ۳ معنی دار می باشد بنابراین ادعای پژوهش تأیید می شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت بین مبادلات بازرگانی بازارچه شهر بيله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.

جدول ۴. نتایج آزمون t تک نمونه ای وضعیت اجتماعی شهر

فرضیه های پژوهش	مقدار t	میانگین	مقدار معناداری
رابطه بین مبادلات بازرگانی بازارچه و وضعیت اجتماعی شهر بيله سوار	۱۰/۴۵۶	۳/۷۱۷	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه فرعی سوم

بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و توسعه اقتصادی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد. فرض محقق: بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و توسعه اقتصادی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد. فرض صفر: بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و توسعه اقتصادی شهر بيله سوار رابطه وجود ندارد. براساس نتایج مندرج در جدول ۶-۶ مقدار معناداری ۰/۰۰۰ بدست آمده است که کوچکتر از سطح خطا (۰/۰۵) محاسبه شده است. بنابراین موارد فرض صفر رد می شود. همچنین حد بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و با عنایت به اینکه مقدار میانگین عددی بزرگتر ۳ بدست آمده است همچنین مقدار آماره T برابر با ۷/۴۹۳ است که از ۱/۹۶ بزرگتر است و در ناحیه بحرانی آزمون قرار ندارد و به بیان دیگر اختلاف میانگین از عدد ۳ معنی دار می باشد بنابراین ادعای پژوهش تأیید می شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی شهر بيله سوار و توسعه اقتصادی شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.

جدول ۵. نتایج آزمون t تک نمونه ای توسعه اقتصادی شهر بيله سوار

فرضیه های پژوهش	مقدار t	میانگین	مقدار معناداری
رابطه بین مبادلات بازرگانی بازارچه مرزی و توسعه اقتصادی شهر بيله سوار	۷/۴۹۳	۳/۵۳۸	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه فرعی چهارم

بین مبادلات بازرگانی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.
فرض محقق: بین مبادلات مرزی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.
فرض صفر: بین مبادلات مرزی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر بیله سوار رابطه وجود ندارد.
براساس نتایج مندرج در جدول ۷-۷ مقدار معناداری ۰/۰۰۰ بدست آمده است که کوچکتر از سطح خطا (۰/۰۵) محاسبه شده است. بنابراین موارد فرض صفر رد می شود. همچنین حد بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و با عنایت به اینکه مقدار میانگین عددی بزرگتر ۳ بدست آمده است همچنین مقدار آماره T برابر با ۱۲/۵۳۶ است که از ۱/۹۶ بزرگتر است و در ناحیه بحرانی آزمون قرار ندارد و به بیان دیگر اختلاف میانگین از عدد ۳ معنی دار می باشد بنابراین ادعای پژوهش تأیید می شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت بین مبادلات بازرگانی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.

جدول ۶. نتایج آزمون t تک نمونه ای امکانات زیربنایی شهر

فرضیه های پژوهش	مقدار t	میانگین	مقدار معناداری
رابطه بین مبادلات بازرگانی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر	۱۲/۵۳۶	۳/۸۳	۰/۰۰۰

جدول ۷. نتایج تحلیل رگرسیون توسعه شهری تحولات شهری روی عوامل مبادله بازرگانی

متغیر پیش بین	شاخص منبع	SS	DF	MS	F	P
اثرات توسعه ای	رگرسیون	۱۹۷۷/۰۱۵	۱	۱۹۷۷/۰۱۵	۲۰/۵۹۹	(< ۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۶۶۰۳/۸۴۳	۹۷	۹۵/۹۷۶		
تامین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی	رگرسیون	۲۴۹۲/۶۸۸	۲	۱۲۴۶/۳۴۴	۱۳/۳۲۵	(< ۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۶۰۸۸/۱۷۰	۹۶	۹۳/۵۳۶		
وضعیت اجتماعی	رگرسیون	۳۲۱۹/۸۴۷	۳	۱۰۷۳/۲۸۲	۱۱/۹۴۸	(< ۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۵۳۶۱/۰۱۰	۹۵	۸۹/۸۳۰		
توسعه اقتصادی	رگرسیون	۴۵۶۵/۲۹۸	۴	۱۱۴۱/۳۲۵	۱۳/۸۴۴	(< ۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۴۰۱۵/۵۵۹	۹۴	۸۲/۴۴۴		
امکانات زیربنایی	رگرسیون	۴۵۷۰/۲۱۲	۵	۹۱۴/۰۴۲	۱۱/۰۲۵	(< ۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۴۰۱۰/۶۴۶	۹۳	۸۲/۹۰۳		

با توجه به این که این پژوهش به دنبال پیش بینی توسعه شهری در بازارچه مرزی بیله سوار بوده است، این متغیر به ترتیب روی هر یک از عامل های مبادله بازرگانی به شیوه رگرسیون گام به گام مورد تحلیل قرار گرفت. همانگونه که در جدول شماره ۸-۸ ملاحظه می شود عامل های اثرات توسعه ای، وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم، وضعیت اجتماعی، توسعه اقتصادی، امکانات زیربنایی بهترین پیش بینی کننده های توسعه شهری تحولات شهری بوده اند. نسبت های معنی دار F بیانگر ارتباط این عامل ها با توسعه شهری تحولات شهری است ($P < ۰/۰۰۱$).

جدول ۸. نتایج مربوط به ضریب تعیین و ضرایب رگرسیون

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R	R2	SE	B	Beta	(p) ^t
توسعه شهری تحولات شهری	تحول و توسعه	۰/۳۲۶	۰/۱۰۶	۰/۱۱۴	۰/۵۱۷	۰/۳۲۶	۰/۰۰۱
	وضعیت اقتصادی	۰/۳۶۶	۰/۱۳۴	۰/۱۸۰	۰/۴۲۳	۰/۱۷۷	۰/۰۰۲
	وضعیت معیشتی	۰/۴۱۶	۰/۱۷۳	۰/۱۳۵	۰/۳۸۵	۰/۲۰۷	۰/۰۰۵
	وضعیت اجتماعی	۰/۴۹۶	۰/۲۴۶	۰/۱۹۹	۰/۸۰۵	۰/۳۰۱	۰/۰۰۱
	توسعه اقتصادی	۰/۵۱۰	۰/۲۸۶	۰/۲۱۶	۰/۰۴۶	۰/۰۲۱	۰/۰۰۸
	امکانات زیربنایی	۰/۵۳۶	۰/۳۰۲	۰/۲۳۴	۰/۱۰۲	۰/۲۰۱	۰/۰۰۱

همانطور که در جدول شماره ۹-۹ ملاحظه می‌شود حدود ۳۲ درصد واریانس مربوط به توسعه شهری توسط عامل‌های مبادله بازرگانی تبیین می‌شود. ضریب تأثیر عوامل توسعه (B=۰/۵۱۷)، وضعیت اقتصادی (B=۰/۴۲۳)، وضعیت معیشتی (B=۰/۳۸۵)، وضعیت اجتماعی (B=۰/۸۰۵)، توسعه اقتصادی (B=۰/۰۴۶)، امکانات زیربنایی (B=۰/۱۰۲) با توجه به آمار t نشان می‌دهند که می‌توانند به طور معنی داری تغییرات مربوط به توسعه شهری را پیش بینی نمایند.

نتیجه گیری

ساختارهای خاص اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نقاط مرزی ایجاب می‌کند که استراتژی کلان توسعه این مناطق بر اساس حداکثر استفاده از امکانات موجود تنظیم شود، به گونه ای که آثار مثبت آن بتواند آثار سوء ناشی از مهاجرت و تخلیه نقاط مرزی و رواج معاملات غیرمرزی را تحت تأثیر قرار دهد. شکوفایی این توانمندی ها و استعدادها بالقوه ی مناطق مرزی و افزایش عمران و آبادانی این مناطق از حداقل هایی است که می‌تواند بسیاری از معضلات و مشکلات نقاط مرزی را حل نماید. از این رو ایجاد این بازارچه ها را باید گام مهمی در نهادینه کردن این گونه تجارت ها تلقی کرد. این در حالی است که از گذشته‌های بسیار دور تاکنون به سبب موقعیت خاص جغرافیایی ایران از جمله شهرستان های مرزی مانند بيله سوار که در مسیر عبور کاروانهای تجاری بین‌المللی قرار داشته و همواره از نظر بازرگانی به عنوان پل ارتباطی جهان شرق و غرب مطرح بوده است و با توجه به شرایط ویژه‌ای که از آن برخوردار است از جمله امکانات مواد اولیه، نیروی انسانی، تمدن، فرهنگی غنی و ... حائز اهمیت بوده و پیوسته به عنوان یک بازار مبادله و سرمایه گذاری مورد توجه بازرگانان و حتی حکومت ها و قدرتهای سیاسی و صنعتی جهان قرار داشته است. ولی بدلیل مرزی بودن و عدم توجه کافی حکومت ها در ادوار تاریخی توسعه لازم را نداشته است. شهرستان مرزی بيله سوار نیز متأثر از موارد یاد شده به منطقه ای محروم و منزوی تبدیل شده است که مبادلات مرزی و ایجاد بازارچه ی مرزی را می‌توان پاسخی به ارتباط های قومی، فرهنگی و معنوی مشترک و پیوندهای عمیق تاریخی دو ملت ایران و آذربایجان و توسعه ی اقتصادی این منطقه ی محروم و توسعه نیافته ی مرزی دانست که در نوع خود عامل تحولی بنیادی در ایجاد اشتغال، تثبیت جمعیت مرزنشین و افزایش درآمد مردم منطقه است.

نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف با سطح معنی داری $P > 0/05$ ، وضعیت توزیع آماری متغیرهای تحقیق را به شکل نرمال نشان می‌دهد. بنابراین آزمون فرض نرمال بودن توزیع مشاهدات این مطالعه مورد تایید قرار گرفته و زمینه برای انجام آزمون های آماری پارمتریک (t یک نمونه ای) فراهم است.

مجموعاً در این پژوهش یک فرضیه اصلی و پنج فرضیه فرعی وجود داشت که با استفاده از آزمون t یک نمونه ای آزمون گردید که نتایج آنها به قرار ذیل است

فرضیه اصلی پژوهش عبارت بود از اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه بيله سوار و فرایندهای تحولی و توسعه ای شهر بيله سوار رابطه وجود دارد.

به منظور سنجش این فرضیه از آزمون t یک نمونه ای استفاده شد و نتایج به دست آمده حاکی از تایید این فرضیه بود یعنی با احتمال ۹۵٪ فرضیه اصلی مبنی بر اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه بیله سوار و فرایندهای تحولی و توسعه ای شهر بیله سوار رابطه وجود دارد، تایید می گردد. نتایج بدست آمده از این تحقیق با تحقیقات سعیدی و رمضانی (۱۳۹۴)، ظهریان (۱۳۹۴)، مرادی (۱۳۹۴)، شفایی (۱۳۹۳)، موسوی (۱۳۹۲)، پاشازاده و خدامرادی (۱۳۹۱)، آئین مقدم (۱۳۹۱)، رکن ادین افتخاری و همکاران (۱۳۸۷)، برزوسکو سرماک (۲۰۰۷)، لی پائوپه و همکارانش (۲۰۰۴) و گنسر (۱۹۹۸) همسو می باشد. و نیز با تحقیقات پارسه (۱۳۹۲)، کاک الهی (۱۳۹۵)، پورموسوی (۱۳۹۱)، فتح الهی و همکاران (۱۳۹۰) و مورشید و همکاران (۲۰۰۵) همسو نمی باشد. بنابراین می توان گفت که افراد جامعه موافق هستند که بین مبادلات مرزی و فرایندهای تحولی و توسعه ای رابطه وجود دارد.

فرضیه فرعی اول پژوهش عبارت بود از اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بیله سوار رابطه دارد.

به منظور سنجش این فرضیه از آزمون t یک نمونه ای استفاده شد و نتایج به دست آمده حاکی از تایید این فرضیه بود یعنی با احتمال ۹۵٪ فرضیه فرعی اول مبنی بر اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و تأمین نیازها و وضعیت اقتصادی و معیشتی شهر بیله سوار رابطه دارد، تایید می گردد. نتایج بدست آمده از این تحقیق با تحقیقات سعیدی و رمضانی (۱۳۹۴)، ظهریان (۱۳۹۴)، موسوی (۱۳۹۲)، پاشازاده و خدامرادی (۱۳۹۱)، و گنسر (۱۹۹۸) همسو می باشد. بنابراین می توان گفت که افراد جامعه موافق هستند که بین مبادلات مرزی و وضعیت اقتصادی و معیشتی رابطه وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم پژوهش عبارت بود از اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه شهر بیله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.

به منظور سنجش این فرضیه از آزمون t یک نمونه ای استفاده شد و نتایج به دست آمده حاکی از تایید این فرضیه بود یعنی با احتمال ۹۵٪ فرضیه فرعی دوم مبنی بر اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه شهر بیله سوار و وضعیت اجتماعی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد، تایید می گردد. نتایج بدست آمده از این تحقیق با تحقیقات آئین مقدم (۱۳۹۱)، رکن ادین افتخاری و همکاران (۱۳۸۷) و برزوسکو سرماک (۲۰۰۷) همسو می باشد. بنابراین می توان گفت که افراد جامعه موافق هستند که بین مبادلات مرزی و وضعیت اجتماعی رابطه وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم پژوهش عبارت بود از اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و توسعه اقتصادی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.

به منظور سنجش این فرضیه از آزمون t یک نمونه ای استفاده شد و نتایج به دست آمده حاکی از تایید این فرضیه بود یعنی با احتمال ۹۵٪ فرضیه فرعی سوم مبنی بر اینکه بین مبادلات مرزی بازارچه مرزی شهر بیله سوار و توسعه اقتصادی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد، تایید می گردد. نتایج بدست آمده از این تحقیق با تحقیقات سعیدی و رمضانی (۱۳۹۴)، ظهریان (۱۳۹۴)، موسوی (۱۳۹۲)، پاشازاده و خدامرادی (۱۳۹۱)، همسو می باشد. بنابراین می توان گفت که افراد جامعه موافق هستند که بین مبادلات مرزی و توسعه اقتصادی رابطه وجود دارد.

فرضیه فرعی چهارم پژوهش عبارت بود از اینکه بین مبادلات مرزی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد.

به منظور سنجش این فرضیه از آزمون t یک نمونه ای استفاده شد و نتایج به دست آمده حاکی از تایید این فرضیه بود یعنی با احتمال ۹۵٪ فرضیه فرعی چهارم مبنی بر اینکه بین مبادلات مرزی شهر بیله سوار و امکانات زیربنایی شهر بیله سوار رابطه وجود دارد، تایید می گردد. نتایج بدست آمده از این تحقیق با تحقیقات شفایی (۱۳۹۳)، موسوی (۱۳۹۲)، پاشازاده و خدامرادی (۱۳۹۱) و لی پائوپه و همکارانش (۲۰۰۴) همسو می باشد. بنابراین افراد جامعه موافق هستند که بین مبادلات مرزی و امکانات زیر بنایی رابطه وجود دارد.

پیشنهادات

- ۱- توسعه راه های ارتباطی و مواصلاتی و دو بانده کردن تحت عنوان آزاد راه قفقاز از مرکز استان تا مرز بيله سوار می تواند مبادلات مرزی را حد زیادی رشد دهد.
- ۲- احداث بازارچه مرزی جدید و مدرن در محدود بازارچه قبلی جهت توسعه مبادلات مرزی .
- ۳- دخالت شهرداری و مدیریت بازارچه ها توسط شهرداری می تواند درآمدهای شهرداری را افزایش داده و از بابت آن تحولات شهری افزایش و توسعه بیشتری داشته باشد.
- ۴- ایجاد بیمارستان، جهت توریست درمانی در محدوده گمرک، اماکن تربیتی و مذهبی، ایجاد فروشگاه های بزرگ زنجیره ای ، ترمینال مجهز در محدوده گمرک که می تواند در جذب مسافر و به طبع آن افزایش مبادلات تاثیرگذار باشد.
- ۵- با توجه به اینکه دولت در سال های اخیر سیاست های ترانزیت ماشینی را در گمرک بيله سوار تقویت می کند و سیاست های انقباضی در مورد واردات و صادرات داشته است، پیشنهاد می شود قوانین دست و پا گیر در این زمینه تعدیل و کاهش یابند.

منابع و مآخذ

- ۱- آیین مقدم، فاطمه (۱۳۹۱)، ارزیابی اثرات اقتصادی بازارچه های مرزی بر توسعه نقاط روستایی (نمونه موردی بازارچه مرزی باشماق مریوان)، مجله دانش انتظامی، دوره سوم، شماره ۱۱، پاییز.
- ۲- آیین نامه اجرایی بازارچه های مرزی (۱۳۷۱)، وزارت اقتصاد و دارایی، شماره تصویب ۱۳۸۲۰.
- ۳- احمدی پور، زهرا، حافظ نیا، محمدرضا و محمدپور، علیرضا (۱۳۸۷)، تأثیرات اقتصادی و اجتماعی بازگشایی مرزها؛ نمونه موردی: بخش باجگیران در مرز ایران و ترکمنستان، پژوهش های جغرافیایی انسانی، شماره ۶۵.
- ۴- افتخاری، عبدالرضا رکن الدین، پاپلی یزدی، محمدحسین و عبدی، عرفان (۱۳۸۷)، ارزیابی اثرات اقتصادی بازارچه های مرزی بازتاب های توسعه مناطق مرزی، فصلنامه ژئوپلیتیک، سال چهارم، شماره دوم.
- ۵- امینی نژاد، کاوه و بوجانی، محمد حسین (۱۳۸۳)، شهرداری ها، ماهنامه پژوهشی و اطلاع رسانی، سال ششم، شماره ۶۳.
- ۶- پارسه (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر بازارچه مرزی در توسعه صادرات در شهرستان قصرشیرین، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز البرز، دانشکده اقتصاد.
- ۷- پاشازاده، اصغر و زهرا خدا مرادی (۱۳۹۱)، نقش بازارچه مرزی در امنیت اقتصادی مناطق مرزی (مطالعه موردی: بازارچه مرزی شهرستان بيله سوار)، همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت؛ چالش ها و رهیافت ها، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ۳۰ فروردین.
- ۸- حاجی نژاد، علی و احمدی، علی (۱۳۸۹) تأثیرات اقتصادی گردشگری تجاری بر شهر بانه، فصلنامه پژوهش های بوم شناسی شهری، سال ۱، شماره ۲.
- ۹- پور موسوی، سیدموسی و سیدمحمد حسینی و سیدعلی حسینی (۱۳۹۱)، سازماندهی مرز های ملی با رویکرد تحول در نظام شهری (نمونه موردی: استان خراسان رضوی)، همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت؛ چالش ها و رهیافت ها، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ۳۰ فروردین.
- ۱۰- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا؛ پاپلی یزدی، محمدحسین؛ عبدی، عرفان (۱۳۸۷)، ارزیابی اثرات اقتصادی بازارچه های مرزی در بازتابهای توسعه مناطق مرزی؛ مطالعه موردی: بازارچه مرزی شیخ صالح شهرستان ثلاث باباجانی، استان کرمانشاه، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره چهارم، شماره ۲، پیاپی ۱۲، تابستان.
- ۱۱- رضائی، لایین (۱۳۹۳)، نقش مبادلات مرزی در تحول پذیری کالبدی فضایی سکونت گاه های روستاها، نمونه موردی: بخش مرکزی شهرستان بانه، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۱۲- زرقانی، سیدهادی (۱۳۸۶)، مقدمه ی بر شناخت مرزهای بین المللی، تهران، انتشارات معاونت پژوهش دانشگاه علوم انتظامی ناجا.

- ۱۳-شفایی، علی (۱۳۹۳)، برنامه ریزی منطقه ای در مناطق مرزی با تاکید بر بازارچه مرزی (نمونه موردی مرز رازی شهرستان خوی)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، دانشکده هنر و معماری.
- ۱۴-ظہریان، عبدالقادر (۱۳۹۴)، بررسی و تحلیل نقش بازارچه مرزی در کیفیت زندگی شهری (نمونه موردی: شهر بانه در منطق زمانی ۷۵ الی ۹۲)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- ۱۵-عندلیب، علیرضا (۱۳۸۰)، نظریه پایه و اصول آمایش مناطق مرزی جمهوری اسلامی ایران، تهران، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۱۶-فتح الهی، سعید و همکاران (۱۳۹۰)، نقش بازارچه های مرزی در امنیت اقتصادی مناطق مرزی مهران، فصل نامه علمی- تخصصی دانشکده علوم و فنون مرز، سال دوم، پیش شماره ۲.
- ۱۷-کاک الهی، دلارام (۱۳۹۵)، مبادلات مرزی و تاثیر آن بر توسعه مناطق مرزی ایران با عراق، مطالعه موردی: مناطق مرزی استان کردستان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بیرجند، دانشکده زبان و ادبیات فارسی.
- ۱۸-کامران، حسن و همکاران (۱۳۸۹)، تحلیل کارکرد بازارچه مرزی باجگیران، مجله جغرافیا، انجمن جغرافیایی ایران، دوره جدید، سال ششم، شماره ۱۸ و ۱۹.
- ۱۹-مرادی (۱۳۹۴)، اثرات اقتصادی-اجتماعی بازارچه های مرزی بر مناطق روستایی پیرامون (مطالعه موردی: بازارچه های مرزی پیران و دره وران)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بوعلی سینا، دانشکده علوم کشاورزی.
- ۲۰-موسوی، میرنجف و زنگی ابادی، علی (۱۳۹۰)، برنامه ریزی توسعه شهرهای مرزی-مطالعه موردی: استان آذربایجان غربی، مشهد، انتشارات شریعه توس.

- 21- Brzosko-Sermak, Agnieszka. (2007). Theoretical deliberations on frontier location of cities. Bulltin of geography (Socio-economic series), NO.
- 22-Chandoevrit, Worawan, Yongyuth Chalamwong, Srawooth Paitoonpong (2004), Thailand's Cross BORDER ECONOMY, A Case Study of Sa Kaeo and Chiang Rai; Thailand Development Resource Institute (TDRI).
- 23-Ganster, Paul. (1998). The United States-Mexico Border Region: An Overview, Photogrammetric Engineering & Remote Sensing. Vol. 64, No. 11, pp. 1077-1083.
- 24-Knox, P. I & Marston, S. A (1998), Places and Regions in Global Context, Human Geography, New Jersey, Prentice Hall, Upper Saddle River.
- 25-Leebouapao, Leeber; Phonesaly Souksavath, Phetsamone Sone, Souphith Darachanthara, Vanthana Norintha; (2004) Lao PDR Cross Border Economy, Case Study In Dansavanh, Savannakhet, and Houaysai/ Tonpheung, Lao PDR, National Economic Research Institute. 44-59.
- 26-Murshid, K. a. s, Tuot, Sokphally; (2005) the Cross Border Economy of Cambodia" Cambodia Development Resource Institute, Development Analysis Network with the Support of the Rockefeller Foundation Phnom Penh. 104-126
- 27-Niebuhr, Annkatrin & Silvia Stiller. (2002), Integration Effects in Border Regions – A Survey of Economic Theory and Empirical Studies; Hamburgisches Welt-Wirtschafts- Archiv (HWWA) Hamburg Institute of International Economics.
- 28-Phangaphanga, Clement. (2007), Integrating Rural Development and Export Trade; Government of Malawi, Ministry of Industry, Trade and Private Sector Development.